

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

Ro'yxatga olindi

BD-5112000-3.01

2017-yil « 18 » 08

O'z va o'rtasiga maxsus ta'lim
vazirligi

2017-yil « 14 » 08

**UMUMIY PSIXOLOGIYA
FAN DASTURI**

Bilim sohasi:	100000 – Gumanitar
Ta`lim sohasi:	110000 – Pedagogika
Ta`lim yo`nalishi:	5112000 – Jismoniy madaniyat

Toshkent – 2017

O'quv fanining maqsadi va vazifalari

Fanni o'qitishdan **maqsad** - talabalarda psixologiya fani, psixika, shaxs, faoliyat, muloqot, bilish jarayonlari, irodaviy sifatlar, hissiy holatlar, individual-xususiyatlarga doir bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir, hamda bo'lajak pedagog mutaxassislar tamonidan psixik taraqqiyot qonuniyatlari, davrlari, mexanizmlari, omillari va shart-sharoitlari haqidagi zamonaviy ilmiy bilimning o'zgartirilishini tashkil etishdir.

Fanning **vazifasi** - talabalarga psixologiyaning mohiyati, psixika va ong tushunchalari, psixik jarayonlar, holatlar, xususiyatlar, psixik rivojlanish va uning o'ziga xos xususiyatlari, yosh davrlari tasnifi, psixik taraqqiyotning turli bosqichlari uchun xos psixofiziologik va psixologik xususiyatlar haqidagi bilimlar bilan qurollantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirishga qo'yiladigan talablar

“Umumiy psixologiya” o'quv fanini o'zlashtirish natijasida bakalavr:

-psixologiya fanining mazmuni, mohiyati, psixika va ongni taraqqiyoti, bilish jarayonlari, psixik holatlar, shaxsning hissiy-irodaviy sohasi, individual-psixologik xususiyatlarini, psixik taraqqiyot va uning omillari, ushbu omillarning psixik rivojlanishga ta'sir ko'rsatish mexanizmlari va qonuniyatlarini, ontogenezning turli bosqichlarida psixik rivojlanishning asosiy xususiyatlarini bilishi ***bilishi kerak***;

-talaba shaxs, muloqot, faoliyat, individual xususiyatlar yo'zasidan tushuncha, tasavvurga ega bo'lish bilan birga, psixik rivojlanishga ta'lim-tarbiya jarayonlarining ta'sir xususiyatlarini prognoz qila olish, ushbu jarayonni shu asosida loyihalashtirish va amaliy faoliyatga tadbiiq etish bo'yicha ***ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak***;

-talaba shaxsdagi psixologik jarayon, holatlarni yo'zaga kelish mexanizmlari, qonuniyatlari, to'zilishi, tashqi omillar ta'siriga berilishiga doir hamda shaxs kamoloti yo'lida ta'lim-tarbiya ishlarini to'g'ri tashkil qilish ***malakalariga ega bo'lishi kerak***.

Fanning boshqa fanlar bilan aloqasi

“Umumiy psixologiya” fani asosiy umumkasbiy fani hisoblaniladi. Dasturni amalga oshirish uchun o'quv rejasida rejalashtirilgan gumanitar va ijtimoiy iqtisodiy (falsafa, pedagogika va h.k), matematika va tabiiy-ilmiy (informatika va axborot texnologiyalari, yosh fiziologiyasi va gigiena va h.k) blokidagi fanlar bilan aloqada o'rganilib, bu fanlardan etarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlik talab etiladi.

Fanning ta'limdagi o'rni

“Umumiy psixologiya” fani pedagog kadrlarni tayyorlash jarayonida o'qitiladigan, mutaxassislik fanlarini o'zlashtirish uchun muhim manba sifatida xizmat qiladigan fandır.

Fanni o'qitishda zamonaviy axborot va

pedagogik texnologiyalar

Talabalarning “Umumiy psixologiya ” fanini o’zlashtirishlari uchun o’qitishning ilg’or va zamonaviy usullaridan foydalanish, yangi informatsion-pedagogik texnologiyalarni tadbiq qilish muhim ahamiyatga egadir. Fanni o’zlashtirishda darslik, o’quv va uslubiy qo’llanmalar, ma’ro’za matnlari, tarqatma materiallar, elektron materiallardan foydalaniladi. Ma’ro’za, seminar darslarida mos ravishdagi pedagogik texnologiyalardan foydalaniladi.

Asosiy qism

Fanning nazariy mashg’ulotlari mazmuni

Umumiy psixologiya fanining tarixi va rivojlanish bosqichlari. Fanning predmeti va vazifalari. Psixik hodisalar, psixik rivojlanishning qonuniyat va mexanizmlari. Shaxs va voqelik, shaxs va jamiyat, shaxs va predmetlar olami orasidagi munosabat, voqelikni anglash, olamni psixologik tahlili, psixik hodisalarning kechishi, yosh taraqqiyotini davrlashtirish, ta’lim-tarbiya mazmuni, psixologiyaning tarixiy va nazariy ahamiyati jamiyatda olib borilayotgan ishlar natijasidagi yutuqlari.

Umumiy psixologiya fanining predmeti

Psixologiya tabiiy va ijtimoiy ilmiy fan sifatida. Psixologik bilimlarning o’ziga xos tomonlari. Umumiy psixologiya samara beruvchi, harakatga keltiruvchi va hayvon hamda odam ob’ekti faoliyatidagi psixik aks ettirishning to’zilishi va hulq-atvori haqidagi fan sifatida. Psixika tirik mavjudotning ob’ektiv borliqni aks ettirish shakllaridan biri ekanligi to’g’risida Umumiy tushuncha. Psixik aks ettirish - ob’ektiv olamning sub’ektiv obrazi ekanligi. Psixikaning aks ettirish va boshqaruvchanlik vazifalari. Miya va psixika. Psixika va ong. Ong va ongsizlik (anglanmagan, ong darajasiga borib yetmagan harakatlar) holatlari. Psixologiya fanining predmeti haqidagi tasavvurlar taraqqiyotining asosiy bosqichlari. Psixikaning falsafa doirasidagi taraqqiyoti. Sharq mutafakkirlari (Al Forobiy, Abu Ali ibn Sino, ibn Rashid, G’azzoliy, Ahmad Yassaviy, Bahovuddin Naqshbandiy, Abu Bakir ar-Roziy, Umar Xayyom, Alisher Navoiy va boshqalar)ning psixologik qarashlari. Psixologiya fanining nazariy hamda amaliy vazifalari.

Hozirgi zamon psixologiyaning to’zilishi va tadqiqot metodlari

Hozirgi zamon psixologiyasi fanining tamoyillari, determinizm tamoyili, ong va faoliyat birligi tamoyili, ongni faoliyatda rivojlanish tamoyili, hozirgi zamon psixologiyasining to’zilishi, aniq faoliyatni o’rganuvchi psixologiya sohalari, rivojlanishning yosh xususiyatlarini o’rganuvchi psixologiya sohalari, shaxs va jamiyatga bo’lgan munosabatlarni o’rganuvchi psixologiya sohalari, mehnat psixologiyasi, pedagogik psixologiya, tibbiyot psixologiyasi, yuridik psixologiya, yosh psixologiyasi, maxsus psixologiya yoki anomal taraqqiyotni o’rganuvchi psixologiya sohalari, hozirgi zamon psixologiyasining tadqiqot metodlari, ko’zatish metodi, eksperiment metodi, suhbat va so’rovnoma metodi, faoliyat mahsulini o’rganish metodi, test metodi, sotsiometriya metodi, biografiya metodi, psixologiyaning fanlar tizimida tutgan o’rni.

Psixika va ongning taraqqiyoti

Psixikaning filogenetik taraqqiyoti, seskanuvchanlik va sezuvchanlik, tropizmlarning mohiyati, hayvonlarning hatti-harakat tiplari, sensor bosqich va uning xarakterli xususiyati, pertseptiv bosqich va uning xarakterli xususiyati, intellektual bosqich va uning xarakterli xususiyati, psixikaning rivojlanish bosqichlari, instinkt tushunchasining mazmuni, ko'nikma va malakalar, hayvonlarning intellektual hatti-harakatlari, psixikaning muhit va a`zolar to'zilishiga bog'liqligi.

Odam psixikasining paydo bo'lishi va uning taraqqiyoti. Odamda aks ettirish darajasi. Ongning paydo bo'lishi va uning taraqqiyoti. Odam psixikasining ontogenez taraqqiyoti. Yuksak psixik funktsiyalarning tarkib topishi va ularning to'zilishi.

Faoliyat va motivatsiya

Faoliyat haqida tushuncha, faoliyatning to'zilishi, faoliyatning o'ziga xosligi, faoliyatning interiorizatsiyasi va eksteriorizatsiyasi, faoliyatning o'zlashtirilishi va malakalarni egallash, faoliyatning asosiy turlari, o'yin faoliyatining mazmuni, mehnat faoliyati mazmuni, talim faoliyati mazmuni, A.N.Leontev bo'yicha faoliyat to'zilishi.

Motiv va motivatsiya tushunchasining mazmuni, xorij psixologiyasida motiv va motivatsiya muammosi, motivatsiya va motivlarning nazariy muammolari, motiv muammosiga doir mulohazalar, shaxs shakllanishida motivatsiyaning ahamiyati.

Guruh va jamoa

Guruh haqida tushuncha. Ijtimoiy psixologiyada kichik guruhlar muammosi. Kichik guruhlar tasnifi. Kichik guruhlardagi dinamik jarayonlar. Jamoa. Guruh. Guruh va jamoadagi lider. Guruhdagi shaxslararo munosabatlar. Guruh va jamoani boshqarish. Boshqarish uslublari.

Diqqat

Diqqat haqida tushuncha, diqqatning nerv-fiziologik asoslari, diqqat turlari, ixtiyorsiz diqqat, ixtiyoriy diqqat, ixtiyoriydan so'nggi diqqat, diqqatning xususiyatlari, diqqat kuchi va bo'linishi, diqqat ko'lami, diqqat taqsimlanishi, shaxsda diqqat rivojlanishi.

Yosh davrlari psixologiyasi

Yosh davrlari psixologiyasi fanining tadqiqot sohasi va muammolari

Yosh davrlari psixologiya fanining predmeti, maqsad va vazifalari. Yosh davrlari psixologiyasi fanining asosiy muammolari. Yosh davrlari psixologiyasi faniga oid ilmiy bilimlarning vujudga kelish tarixi. Yosh davrlari psixologiyasi fanining tadqiqot metodlari. Yosh davrlari psixologiyasi fanining asosiy sohalari. Yosh davrlari psixologiyasi fanining boshqa fanlar bilan aloqasi

Psixik rivojlanish va uni davrlashtirish muammosi

Psixik rivojlanish haqida tushuncha, uning o'ziga xos xususiyatlari. Psixik rivojlanishning asosiy qonuniyatlari. Psixik rivojlanishning asosiy omillari. Yosh tushunchasi. Psixik rivojlanishni davrlashtirish muammosi (qadimiy va zamonaviy tasniflar). Yosh davrlarining genetik epistimologiya nazariyasidagi tasnifi haqida.

(J.Piaje). Yosh davrlarining psixoanaliz nazariyasidagi tasnifi haqida (Z.Freyd). Sotsiogenetik yondashuvda yosh davrlari tasnifi haqida (E.Erikson). Yosh davrlarining etakchi faoliyat nuqtai nazaridan tasniflanishi haqida (D.B.Elkonin). Psixik rivojlanishda yosh davri inqirozi muammosi

Ontogenezning ilk bosqichlarida insonning psixik rivojlanishiga xos xususiyatlar

Perinatal va chaqaloqlik davrida psixofiziologik rivojlanishga xos xususiyatlar haqida Umumiy tushuncha. Tug`ilish davri inqirozi. «Tirilish kompleksi» haqida. Gudaklik davrida psixik rivojlanishda kattalar bilan emotsional muloqotning ahamiyati (emotsional deprivatsiyaning salbiy oqibatlari). Bir yosh inqirozi haqida. Ilk bolalik davrida psixik rivojlanish xususiyatlari. Ilk bolalik davrida nutqning rivojlanish xususiyatlari. Ilk bolalik davrida o`z-o`zini anglashning rivojlanishi va 3 yosh inqirozi.

Maktabgacha yosh davrida psixik rivojlanish xususiyatlari

Maktabgacha yosh davrida psixofiziologik taraqqiyotning Umumiy tavsifi. O`yin maktabgacha yoshdagi bolaning etakchi faoliyati sifatida (o`yin faoliyatining mohiyati, turlari, bilish jarayonlari va shaxs taraqqiyotiga ta`sir ko`rsatish mexanizmlari, o`yinchoqning bola psixik rivojlanishiga ta`siri muammosi). Maktabgacha yosh davrida bilish jarayonlari va nutqning rivojlanishiga xos xususiyatlar. J.Piaje fenomenlari haqida tushuncha. Maktabgacha yosh davrida tafakkur egotsentrizmi muammosi. Maktabgacha yosh davrida emotsional-irodaviy sifatlarning rivojlanish xususiyatlari. Maktabgacha yosh davrida ijtimoiy emotsiyalarning shakllanishi. Maktabgacha yosh davrida motivatsion sohadagi o`zgarishlar va shaxsning «birinchi tug`ilishi» (A.N.Leontev). 7 yosh inqirozi, uning sabablari va alomatlari. Maktabga psixologik tayyorlik muammosi.

Kichik maktab yoshi davrida psixik rivojlanish xususiyatlari

Kichik maktab yoshi davrida psixik rivojlanishning Umumiy tavsifi. Kichik maktab yoshidagi bolaning maktabga moslashishi muammosi. Kichik maktab yoshi davrida kognitiv - affektiv sohalaridagi rivojlanish xususiyatlari. Kichik maktab yoshi davrida motivatsion sohadagi rivojlanish xususiyatlari (o`quv faoliyati, shaxslararo munosabatlarning motivatsion asoslari). Kichik maktab yoshi davrida bolaning o`zi haqidagi tasavvurlari va xulq-atvori. Pedagogik baho va kichik maktab yoshi davrida psixik rivojlanish aloqasining psixologik mexanizmlari. Kichik maktab yoshida bola shaxsining rivojlanish xususiyatlari

O`smirlik davrida psixik rivojlanish xususiyatlari

O`smirlik davridagi psixik rivojlanishning Umumiy tavsifi (o`smirlikda jismoniy o`rish xususiyatlari, jinsiy etilish jarayoni, uning psixik rivojlanishga ta`siri haqida Umumiy tushuncha). o`smirlik davri inqirozi va uning psixologik, psixofiziologik sabablari. o`smirlik davrida intellektual va emotsional rivojlanish xususiyatlari. o`smirlik davrida motivatsion sohadagi rivojlanish xususiyatlari (tengdoshlar bilan muloqot qilish motivatsiyasi, o`quv faoliyati motivatsiyasi, jinoiy xulq-atvor motivlari). o`smirlik davrida shaxsning rivojlanish xususiyatlari

(shaxs tug`ilishining 2-davri – A.N.Leontev). o`smirlik davrida o`z-o`ziga baho berish tizimining rivojlanish xususiyatlari. o`smirlik davrida xarakter aktsentuatsiyasi muammosi.

Ilk o`spirinlik yoshi davrida psixik rivojlanish xususiyatlari

Ilk o`spirinlik davri psixologiyasiga Umumiy tavsif (psixofiziologik rivojlanish xususiyatlari, o`quv faoliyati xususiyatlari, ijtimoiy xulq-atvordagi Umumiy o`zgarishlar). Ilk o`spirinlik davrida intellektual va emotsional rivojlanish xususiyatlari. Ilk o`spirinlik davrida do`stlashish muammosining psixologik xususiyatlari. Ilk o`spirinlik davrida muhabbat. Ilk o`spirinlik davrida o`zini-o`zi anglashning rivojlanishi (o`zini-o`zi baholash, hurmat qilish, shaxsiy va ijtimoiy identifikatsiya muammolari). Ilk o`spirinlik davrida o`quv-kasbiy faoliyatning etakchi faoliyatga aylanishi va kasb tanlash muammosi. Ilk o`spirinlikda kasbga yo`naltirishning psixologik muammolari.

Yoshlarni oylaviy hyotga psixologik tayyorlash

Oylaviy hayotga psixologik tayorlik tushunchasi. Yoshlarni oylaviy hayotga psixologik tayorlashda psixologik bilimning ahamiyati. Oylaviy hayotga psixologik tayorlikning me`zonlari va ko`rsatkchlari. Yoshlarni oylaviy hayotga psixologik tayorlash sohasidagi amaliy ishning samaradorligini oshirish omillari. Guruh rahbari va fan o`qituvchisining oylaviy hayotga psixologik tayorlashdagi faoliyati mazmuni.

Seminar mashg`ulotlarni tashkil etish bo`yicha ko`rsatma va tavsiyalar

Seminar mashgulotlarda talabalar guruhlarda ishlash, mustaqil fikrni bayon etish, guruh taqdimotini amalga oshirishni o`rganadilar.

Seminar mashgulotlarning tavsiya etiladigan taxminiy mavzulari va ularning mazmuni:

1. Umumiy psixologiya fanining predmeti

Psixologiya predmetining ta`rifi. Psixologiya tarixining asosiy bosqichlari. Psixika tushunchasining tahlili. Miya va psixika muammosi. Psixika va ong. Ongsizlik holatlari. Psixologiyaning asosiy vazifalari.

2. Hozirgi zamon psixologiyaning to`zilishi va tadqiqot metodlari

Hozirgi zamon psixologiyasining to`zilishi va tamoyillari. Umumiy psixologiyaning asosiy metodlari. Umumiy psixologiyaning yordamchi metodlari. Psixologiya fanining tarmoqlari.

3. Psixika va ongning taraqqiyoti

Psixikaning filogenetik taraqqiyoti. Seskanuvchanlikni paydo bo`lishi haqidagi ilmiy farazlar. Psixikaning taraqqiyot bosqichlari. Hayvonlarning instinktiv, individual va intellektual xatti-harakatlari. Odam psixikasining paydo bo`lishi va uning taraqqiyoti. Ongning paydo bo`lishi va uning taraqqiyoti.

4. Motiv va motivatsiya

Motiv va motivatsiya tushunchasining mazmuni. Motivlarning turlari. Motivatsiya haqida ilmiy nazariyalar. Motivlarning inson faoliyatidagi o`rni.

5. Yosh davrlari psixologiyasi fanining tadqiqot sohasi va muammolari

Yosh davrlari psixologiya fanining predmeti, maqsad va vazifalari. Yosh davrlari psixologiyasi fanining asosiy muammolari. Yosh davrlari psixologiyasi faniga oid ilmiy bilimlarning vujudga kelish tarixi. Yosh davrlari psixologiyasi fanining tadqiqot metodlari. Yosh davrlari psixologiyasi fanining asosiy sohalari. Yosh davrlari psixologiyasi fanining boshqa fanlar bilan aloqasi

6. Psixik rivojlanish va uni davrlashtirish muammosi

Psixik rivojlanish haqida tushuncha, uning o'ziga xos xususiyatlari. Psixik rivojlanishning asosiy qonuniyatlari. Psixik rivojlanishning asosiy omillari. Yosh tushunchasi. Psixik rivojlanishni davrlashtirish muammosi (qadimiy va zamonaviy tasniflar).

7.Ontogenezning ilk bosqichlarida insonning psixik rivojlanishiga xos xususiyatlar

Perinatal va chaqaloqlik davrida psixofiziologik rivojlanishga xos xususiyatlar haqida Umumiy tushuncha. Tug'ilish davri inqirozi. «Tirilish kompleksi» haqida. Go'daklik davrida psixik rivojlanishda kattalar bilan emotsional muloqotning ahamiyati (emotsional deprivatsiyaning salbiy oqibatlari).

8.Maktabgacha yosh davrida psixik rivojlanish

Maktabgacha yosh davrida psixofiziologik taraqqiyotning Umumiy tavsifi. O'yin maktabgacha yoshdagi bolaning etakchi faoliyati sifatida (o'yin faoliyatining mohiyati, turlari, bilish jarayonlari va shaxs taraqqiyotiga ta'sir ko'rsatish mexanizmlari, o'yinchoqning bola psixik rivojlanishiga ta'siri muammosi). Maktabgacha yosh davrida bilish jarayonlari va nutqning rivojlanishiga xos xususiyatlar. J.Piaje fenomenlari haqida tushuncha. Maktabgacha yosh davrida emotsional-irodaviy sifatlarning rivojlanish xususiyatlari.. Maktabgacha yosh davrida motivatsion sohadagi o'zgarishlar va shaxsning «birinchi tug'ilishi» (A.N.Leontev). 7 yosh inqirozi, uning sabablari va alomatlari. Maktabga psixologik tayyorlik muammosi yo'zasidan nazariy hamda amaliy bilimlarni shakllantirish. Maktabgacha yosh davrining ijtimoiy-psixologik muammolari. Maktabgacha yosh davrida ota-ona va yaqinlar bilan o'zaro munosabat xususiyatlari. Maktabgacha yosh davrida tengdoshlar bilan o'zaro munosabat xususiyatlari. Maktabgacha yosh davrida byegonalar bilan o'zaro munosabat xususiyatlari.

9. Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning psixologik xususiyatlari

Kichik maktab yoshi davrida psixik rivojlanishning Umumiy tavsifi. Kichik maktab yoshidagi bolaning maktabga moslashishi muammosi. Kichik maktab yoshi davrida kognitiv - affektiv sohalardagi rivojlanish xususiyatlari. Kichik maktab yoshi davrida motivatsion sohadagi rivojlanish xususiyatlari (o'quv faoliyati, shaxslararo munosabatlarning motivatsion asoslari). Kichik maktab yoshi davrining ijtimoiy- psixologik muammolari. Kichik maktab davrida ota-ona va yaqinlar bilan munosabat xususiyatlari. Kichik maktab yoshi davrida o'qituvchi-o'quvchi munosabatlariga xos xususiyatlari. Kichik maktab yoshi davrida tengdoshlari bilan munosabat xususiyatlari.

10. O`smirlik davrida psixik rivojlanish

O`smirlik davridagi psixik rivojlanishning Umumiy tavsifi (o`smirlikda jismoniy o`shish xususiyatlari, jinsiy etilish jarayoni, uning psixik rivojlanishga ta`siri haqida Umumiy tushuncha). o`smirlik davri inqirozi va uning psixologik, psixofiziologik sabablari. o`smirlik davrida intellektual va emotsional rivojlanish xususiyatlari. o`smirlik davrida motivatsion sohadagi rivojlanish xususiyatlari (tengdoshlar bilan muloqot qilish motivatsiyasi, o`quv faoliyati motivatsiyasi, jinoiy xulq-atvor motivlari). o`smirlik davrida shaxsning rivojlanish xususiyatlari (shaxs tug`ilishining 2-davri – A.N.Leontev). O`smirlik davrida o`z-o`ziga baho berish tizimining rivojlanish xususiyatlari. O`smirlik davrida xarakter aktsentuatsiyasi muammosi borasidagi tasavvurlarni hosil qilish. O`smirlik davrining ijtimoiy-psixologik muammolari. O`smirlik davrida ota-ona bilan munosabat xususiyatlari. O`smirlarning pyedagoglar bilan munosabatlari uchun xos xususiyatlar. O`smirlik davrida tyengdoshlar bilan o`zaro munosabat muammosi.

11. Ilk o`spirinlik yoshining psixologik xususiyatlari

Ilk o`spirinlik davri psixologiyasiga Umumiy tavsif (psixofiziologik rivojlanish xususiyatlari, o`quv faoliyati xususiyatlari, ijtimoiy xulq-atvordagi Umumiy o`zgarishlar). Ilk o`spirinlik davrida intellektual va emotsional rivojlanish xususiyatlari. Ilk o`spirinlik davrida do`stlashish muammosining psixologik xususiyatlari. Ilk o`spirinlik davrida muhabbat. Ilk o`spirinlik davrida o`zini-o`zi anglashning rivojlanishi (o`zini-o`zi baholash, hurmat qilish, shaxsiy va ijtimoiy identifikatsiya muammolari). Ilk o`spirinlik davrida o`quv-kasbiy faoliyatning etakchi faoliyatga aylanishi va kasb tanlash muammosi. Ilk o`spirinlikda kasbga yo`naltirishning psixologik muammolari yo`zasidan nazariy bilimlarni mustaxkamlab, amaliyotga yo`naltirish. Ilk o`spirinlik davrining ijtimoiy-psixologik muammolari. Shaxslararo munosabatlar. Ilk o`spirinlikda ota-ona bilan munosabat xususiyatlari. Ilk o`spirinlik davrida o`quvchi–pedagog munosabatlari xususiyatlari. Ilk o`spirinlik davrida tengdoshlar bilan munosabat muammosi.

12. O`spirinlarni oilaviy hayotga psixologik tayyorlash

Oylaviy hayotga psixologik tayorlik tushunchasi. Oilaviy hayotga tayyorlashning turli jihatlarini. Yoshlarni oylaviy hayotga tayorlashda psixologik bilimlarning ahamiyati. Oylaviy hayotga psixologik tayorlikning me`zonlari va ko`rsatkchlari. Yoshlarni oylaviy hayotga psixologik tayorlash sohasidagi amaliy ishning samaradorligini oshirish omillari. Guruh rahbari va fan o`qituvchisining oylaviy hayotga psixologik tayorlashdagi faoliyati mazmunini anglab yetish va ulardan o`z hayoti va pedagogik faoliyatida foydalanish ko`nikma malakalarini shakllantirish. Ilk o`spirinlik davrining ijtimoiy-psixologik muammolari Ilk o`spirinlikda ota-ona bilan munosabat xususiyatlari. Ilk o`spirinlik davrida talaba-pyedagog munosabatlari xususiyatlari. Ilk o`spirinlik davrida tyengdoshlar bilan munosabat muammosi.

13. Yoshlarning psixologik xususiyatlari

Yoshlik davri psixologiyasiga Umumiy tavsif (psixofiziologik rivojlanish xususiyatlari. Yoshlar kamolotiga ta'sir etuvchi psixologik omillar. Yoshlarning intellektual va emotsional rivojlanishi. Yetakchi faoliyat. Yoshlarning faoliyati

xususiyatlari, ijtimoiy xulq-atvordagi Umumiy o`zgarishlar. Yoshlarning o`zini-o`zi anglashning rivojlanishi. Yoshlik davrida shaxslararo munosabatlar. Oiladagi shaxslararo munosabatlar. Yoshlarning ijtimoiy ongi, ularning ijtimoiy hayotda qatnashuvi.

14. Yetuklik davrining psixologik xususiyatlari.

Kattalar psixologiyasiga Umumiy tavsif (psixofiziologik rivojlanish xususiyatlari). Yetuklik davrining bosqichlari. Kattalarning bilish jarayonlari va emotsional rivojlanishi xususiyatlari. Yetakchi faoliyat. Yetuklik davrida faoliyati xususiyatlari, ijtimoiy xulq-atvordagi Umumiy o`zgarishlar. Kattalarning o`zini-o`zi anglashining xususiyatlari. Yetuklik davrida inqiroz. Yetuklik davrida motiv va motivatsiya. Yetuklik davrida shaxslararo munosabatlar.

15. Gyerontopsixologiya

Psixogerantologiya xaqida Umumiy tushuncha. Qarilik davrida biologik kyeksayish. Qariyalar psixologiyasiga Umumiy tavsif (psixofiziologik rivojlanish xususiyatlari) Qariyalarning intellektual va emotsional xususiyatlari. Kyeksayish davrida shaxsning psixologik ususiyatlari psixologiyasi. Qariyalarning faoliyati xususiyatlari, ijtimoiy xulq-atvordagi Umumiy o`zgarishlar. Qariyalarning o`zini-o`zi anglashining rivojlanishi xususiyatlari. Qariyalik davrida motiv va motivatsiya. Qariyalik davrida ijtimoiy ehtiyojlar. Qariyalik davrida shaxslararo munosabatlar..O`zoq umr ko`ruvchilarning psixologik xususiyatlari.

Mustaqil ishni tashkil etishning shakli va mazmuni

Talaba mustaqil ishni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanishga tavsiya etiladi.

- darslik va o`quv qo`llanmalar bo`yicha fan boblari va mavzularini o`rganish;

- tarqatma materiallar bo`yicha ma`ro`zalar qismini o`zlashtirish;

- maxsus adabiyotlar bo`yicha fanlar bo`limlari yoki mavzulari ustida ishlash;

- talabaning o`quv-ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog`liq bo`lgan fanlar bo`limlari va mavzularini chuqur o`rganish;

- faol va muammoli o`qitish uslubidan foydalaniladigan o`quv mashg`ulotlari;

- nazariy va amaliy mashg`ulotlar o`tish davomida talabalarni ijodiy jarayonga

yo`naltirish, ularni tahlil qilish, mustaqil ishlashga o`rgatish, mashqlar bajarish;

- badiiy asarlarni estetik-g`oyaviy jihatdan tahlil qilish, klassik asarlar matni ustida

ishlash, adabiy jarayonni psixologik tomondan ko`zatib borish.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning taxminiy mavzulari:

1. Umumiy psixologiya fanining predmeti
2. Hozirgi zamon psixologiyasining tadqiqot metodlari.
3. Psixologiyaning tabiiy-ilmiy asoslari
4. Hozirgi zamon psixologiyasining tarmoqlari.
5. Faoliyatning Umumiy psixologik tavsifi

6. Ko'nikma, malaka va odatlarning shakllanishi
7. Motivatsiyani o'rganishga oid asosiy yondashishlar
8. Inson psixik taraqqiyotida muloqotning ahamiyati
9. Bolalarda nutqning shakllanishi
10. Shaxsni o'rganishning zamonaviy nazariyalari
11. Shaxs haqida tushuncha
12. Diqqatning psixologik nazariyalari
13. Diqqatning asosiy xususiyatlari va ularning eksperimental tadqiq qilinishi.
14. O'quvchilar diqqatini rejali ravishda shakllantirish
15. Sezgilar haqida Umumiy tushuncha.
16. Sezgilar tasnifi
17. Idrok tabiati
18. Idrokning tasnifi va turlari.
19. Xotirani o'qish faoliyatida rivojlantirishning vazifalari va uning shart-sharoitlari.
20. Xotiraning individual psixologik farqlari.
21. Bolalarning o'yin va kattalarning ijodiy faoliyatida fantaziyaning ahamiyati.
22. Tizimli o'qitish jarayonida bola tafakkurining rivojlanishi
23. Emotsiya haqidagi psixologik nazariyalar
24. Shaxsning irodaviy xususiyatlari va ularning to'zilishi.
25. Shaxsning individual xususiyatlari
26. Temperamentning psixologik tavsifi
27. Xarakter to'zilishi va xususiyatlari
28. Qobiliyatlarning rivojlanishi.
29. Sharq mutafakkirlarining bola tarbiyasi haqidagi fikrlari (Al Forobiy, Abu Ali ibn Sino, ibn Rashid, G'azzoliy va b.).
30. Ilmiy psixologik maktablar (psixozanaliz, bixyevioristik, assotsiativ).
31. Ta'limning mazmuni va psixik rivojlanish.
32. Faollik - bola shaxsi psixik taraqqiyoti sharti.
33. Go'daklik va ilk bolalik davrida psixik rivojlanish.
34. O'yin - bolaning yetakchi faoliyati sifatida.
35. Turli yosh davrlarida nutq faoliyatining rivojlanishi.
36. Kichik maktab yoshi davrida o'quv faoliyatining tarkib topishi, ish motivlarining rivojlanishi.
37. Kichik maktab o'quv jamoasida shaxslararo munosabatlar.
38. O'quv matyerialini yaxshi eslab qolish shartlari.
39. O'quv matyerialini o'zlashtirishda qiziqishning ahamiyati.
40. O'smirlar va kattalar o'rtasida yo'zaga kyeladigan nizolarning asosiy sabablari.
41. O'smirlar muloqotining psixologik xususiyatlari.
42. O'smir shaxsining shakllanishida orzuning tutgan o'rni.
43. O'quvchilarda iroda sifatlarini tarbiyalash yo'llari.
44. Tarbiyasi "qiyin" bolalar psixologiyasi.
45. O'spirinlarning kasbga tayyorgarligi muammosi.
46. O'spirinlarda ijtimoiy va aqloqiy mye'yorlarning shakllanishi.

47. O'spirinlarda ijodiy faollikning o'sishi, dunyoqarashning shakllanishi.
48. O'spirinlarni oilaviy hayotga tayyorlash psixologiyasi
49. Yoshlarning psixologik xususiyatlari.
50. Yoshlik davrida bilish jarayonlarining xususiyatlari.
51. Yoshlarning o'zini o'zi anglashi.
52. Yetuklik davrining psixologik xususiyatlari. .
53. Yetuklik davrida shaxslararo munosabatlar.
54. Qariyalarning intellektual va emotsional xususiyatlari.
55. Kyeksayish davrida shaxsning psixologik xususiyatlari psixologiyasi.
56. O'zoq umr ko'ruvchilarning psixologik xususiyatlari.

Dasturning informatsion-uslubiy ta'minoti

Mazkur fanni o'qitish jarayonida ta'limning zamonaviy metodlari, pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari qo'llanilishi nazarda tutilgan:

- fan bo'yicha ma'ro'za darslari zamonaviy pedagogik texnologiyaning "Muammoli ma'ro'za", "Klaster", "Aqliy hujum" singari metodlari, multimediyali elektron darslik namoyishlarini;

- psixologiya metodlari, psixik jarayonlar, shaxsning individual xususiyatlari, shaxs taraqqiyoti, ta'lim-tarbiya mavzularida o'tkaziladigan seminar mashg'ulotlarida guruhli fikrlash, kichik guruhlar musobaqalari pedagogik texnologiyalarini;

- shaxs, faoliyat, muloqot, yosh va pedagogik psixologiya metodlari, mavzularida o'tkaziladigan seminar mashg'ulotlarida "Charxpalak", "Bumerang", "Sinkveyn", "T-sxema" kabi pedagogik texnologiyalarni qo'llash nazarda tutiladi.

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati

Asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar

1. Davletshin M. G. Umumiy psixologiya. T., TDPU, 2002.
2. Davletshin M.G., Do'stmuxamedova SH.A., Mavlonov M.M, To'ychieva S.M., «Yosh va pedagogik psixologiya». T. TDPU, 2004 .
3. Ivanov I., Zufarova M. Umumiy psixologiya. O'z.FMJ., 2008.
4. Nemov R.S. Psixologiya. M.: Vldos, 2003. 1-2-t.
5. G`oziev E. G`. Umumiy psixologiya. 1-2 tom. T., Fan, 2002.
6. Xaydarov F.I., Xalilova N. "Umumiy psixologiya". T.: 2009.
7. Gamezo A. «Atlas po psixologii». Moskva, Piter, 2001.
8. Radugina A.A. Pedagogika i psixologiya. M., 2007.
9. Rubinshteyn S.L. Osnovi obshyey psixologii. SPb: Piter, 2007.
10. Yugay A.X. Laboratorno-prakticheskiye zanyatiya po psixologii. T.: TDPU, 2008.
11. G`oziev E.G`. Ontogenez psixologiyasi.-T.: Noshir. 2010.
12. Nishanova Z.T., Do'stmuxamedova SH.A., Tulyaganova SH.T. Redagogik psixologiya .-T.: Fan va texnologiyalar markazining bosmoxonasi.2011.